

Spectaculaire jachtvlucht Steenarend in Turiecvalei

Hero Moorlag

Begin juli 2005 bezocht de Werkgroep Natuur en Milieu van Stichting Stedenband Hoogeveen-Martin haar projecten in de Grote Fatra in Slowakije. We konden de beheerders van het 60.000 ha metende berggebied een zend-ontvanginstallatie aanbieden met zeven portofoons en zeven mobilofoons. De apparatuur is geschonken door Staatsbosbeheer Lauwersoog en zal worden ingezet bij de bewaking van steenarend-nesten. Van sponsors, waaronder een WRN-lid, konden we 1500 euro overhandigen. Met hulp van Slowaakse sponsors heeft het Nationaal Park Grote Fatra de website www.orolskalny.sk ontwikkeld. Orol skalny betekent Steenarend.

Strengte winter

De winter van 2004/05 bleek in Slowakije een van de strengste sinds mensenheugenis. Anderhalve meter sneeuw en temperaturen tot 25 graden onder nul. De medewerkers van het Nationale Park vertelden over de sterfte onder edelherten, reeën en wilde varkens. Roofdieren profiteerden. Nadat wolven en lynxen de bevroren kadavers hadden geopend en zich eraan te goed hadden gedaan, konden steenarenden, vossen en raven hun maag vullen. Al vóór het eind van de winter, die tot begin mei duurde, konden de zeven paren steenarend goed doorvoed hun nesten repareren en aan het broedseizoen beginnen. De Werkgroep Natuur en Milieu was gewend het steenarendproject eind april te bezoeken. De activiteiten rond de nesten staan dan echter op een laag pitje (eifase). Om meer activiteit te zien, werd in 2005 besloten begin juli een bezoek te brengen aan de bewakingscaravan in het L'ubochňanská dolina en twee nesten van steenarenden in Gader bij Blatnica.

Bewakingscaravan bij het steenarendnest in de L'ubochňanská dolina aan de oostkant van de Grote Fatra, juli 2005 (Hero Moorlag). *Caravan used for observing and protecting a Golden Eagle's nest in L'ubochňanská dolina, in the eastern part of the Greater Fatra, Slovakia.*

Turiecvallei

Rijd je van Blatnica door het voorgebergte van de Grote Fatra via het dorp Folkusová naar Necpaly, dan is er vlak voor Necpaly een hoog punt in de heuvels. De smalle asfaltweg vormt hier een 12%-helling naar het dorp. Op het hoogste punt takt een landweg af die geruime tijd over het hoogste punt loopt. Het is daar zo mooi dat je er een dag kunt doorbrengen met rondkijken en de graanakkers en bloemrijke weilanden nodigen uit tot een wandeling. Je ziet grauwe klauwier, roodborsttapuit, grote lijster, holenduif en veldleeuwerik; overal hoor je kwartels tussen het gras. Voor je ligt het kilometers brede dal van de onbedijkte rivier de Turiec. Aan de andere kant van het Turiecdal ligt de Malá Fatra Martinské Hole, een bergketen met het skigebied van de stad Martin. Martin is in het dal goed zichtbaar. Maar voor het grootste deel zie je glooiende weilanden en akkers met verspreide boomgroepen, houtsingels en bosjes. Het Turiecdal is het jachtgebied van het steenarendenpaar dat in de Grote Fatra broedt in een klifnest. Je moet veel geduld hebben om de spectaculaire jachtvlucht te zien. Dat geluk hadden we op een halfbewolkte ochtend.

Turiecvallei met dorpje Necpaly, het jachtgebied van een paartje steenarend dat in de Grote Fatra broedt, juli 2005 (Hero Moorlag). *Turiec valley with village of Necpaly, the hunting ground of a Golden Eagle pair breeding in the Greater Fatra.*

Hoge snelheid

Opeens zien we een steenarend boven de bergen. De vogel moet uit het dal van Necpaly zijn gekomen. Het is een vrouwtje. De grote vogel schroeft hoger en hoger en komt op thermiek onder een witte wolk terecht. Hier draait ze rustig haar rondjes, ogenschijnlijk ongeïnteresseerd en zonder doel. Maar niets is minder waar. Vanaf deze hoogte, naar schatting 200 m boven de bergen, kan ze het hele Turiecdal overzien.

Wat meer is, ze ziet elke prooi in het kilometers brede dal. En dat blijkt even later. Ze richt de kop naar het dal, blijft een fractie van een seconde stil hangen en zet dan met enkele slagen van haar vleugels de jachtvlucht in. Onder een hoek van dertig graden glijdt ze met half gevouwen vleugels in een rechte lijn naar beneden. Ze ijlt over de heuvels aan de voet van de berg. Je ziet de snelheid toenemen. Ongelofelijk! Ze suist langs Necpaly. Nog steeds geen vleugelslag, wel een duizelingwekkende valsnelheid. Ze vliegt over weilanden, graanakkers en bosjes. Met de kijker is ze niet te volgen, laat staan dat je een foto kunt maken. Op een kleine, reeds geoogste graanakker naast een brede singel van loofbomen valt ze neer. We richten nu weer de kijker. Slechts kort blijft ze op de grond zitten en vliegt dan met iets in haar poot naar een dikke tak van een boom aan de rand van de singel. We zien haar plukken. Vermoedelijk verwijderd ze vleugels, staart en veren. Ze zal een duif hebben geslagen, of een kwartel. Het is niet te zien op deze afstand. Geen grote prooi voor een steenarend. Dan vliegt ze op, maar klimt niet. Laag vliegt ze terug, de rondingen van de heuvels volgend. Weer passeert ze de akkers naast het dorp, maar nu erg laag, over de asfaltweg en het dal in waar ze haar nest heeft. De hele jachtvlucht inclusief terugreis heeft nauwelijks tien minuten geduurd, geheimzinnig, bijna stiekem.

Slechtvalken

Een dag later staan we weer op het hoogste punt. Voor de vergaderingen in Vrútky en Martin betreffende diverse projecten moeten we hier toch langs. Het is half negen 's morgens. Bij een weiland stappen we uit de auto. Een veldleeuwerik klimt zingend de blauwe hemel tegemoet, totdat hij een stip is. Een geelgors zingt Beethoven. Twee kwartelhaantjes roepen driftig hun kwek-kwek-kwik-kwik. Uit het dorp beneden klinkt het gerammel van een oude tractor. Plotseling verschijnt er een steenarend boven de bergen, op een andere plek dan gisteren. Hetzelfde beeld. De vogel schroeft op thermiek omhoog. We verwachten opnieuw een prachtige jachtvlucht. Maar dan zien we een donkere vogel met sikkelvormige vleugels pijlsnel in de richting van de arend vliegen. Het is een slechtvalk, die ook zijn nest in een inham van een rotspartij heeft. De logge, weinig wendbare arend weifelt. De valk is echter al bij hem en geeft de arend een tik met zijn poten. Dat herhaalt zich enkele keren. Hoe vaak hebben we dit schouwspel niet in Nederland gezien bij een buizerd, aangevallen door een kraai. Om de plaaggeest kwijt te raken, kiest de arend het hazenpad en verdwijnt tussen de bergen. De valk keert naar zijn nest terug. De interactie tussen steenarend, slechtvalk, bruine beer, wolf en lynx in de Grote Fatra is een dagelijks fenomeen, te zien voor iedereen die er oog voor heeft.

Voor meer informatie over dit gebied en zijn bewoners: www.orolskalny.sk

Adres: De Aak 108, 7908 EK Hoogeveen.